

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., v právní věci

žalobce: M. D.
st. přísl. X
bytem X

zastoupen Mgr. Martina Šamlotová, advokátka
sídlem Milady Horákové 13, Brno

proti
žalovanému: Ministerstvo vnitra
sídlem Nad Štolou 3, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 9. 2024, č. j. OAM-941/ZA-ZA11-VL15-2024

t a k t o:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 9. 2024, č. j. OAM-941/ZA-ZA11-VL15-2024 **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení částku **6800 Kč**, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobce Mgr. Martiny Šamlotové, advokátky, sídlem Milady Horákové 13, Brno.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Včas podanou žalobou žalobce napadl rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 9. 2024, č. j. OAM-941/ZA-ZA11-VL15-2024 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný zastavil řízení o udělení mezinárodní ochrany podle ustanovení § 25 písm. j) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neboť nebylo možno zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany.

II. Napadené rozhodnutí

2. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalobce podal dne 18. 7. 2024 žádost o udělení mezinárodní ochrany na území ČR. Žalovaný shrnul skutkový stav věci, podle něhož žalobce opustil dne 22. 8. 2024 bez povolení správního orgánu Pobytové středisko Zastávka u Brna. Z evidence žadatelů o udělení mezinárodní ochrany plyne, že žalobce neměl v době vydání napadeného rozhodnutí žádné platné místo hlášeného pobytu.
3. Žalobci byla proto zaslána dne 2. 9. 2024 výzva na poslední známou adresu pobytu ke sdělení nového místa pobytu na území ČR do 14 dnů ode dne doručení výzvy, na kterou ovšem žalobce nijak nereagoval. Proto bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany ve smyslu § 25 písm. j) zákona o azylu zastaveno.

III. Žaloba

4. V žalobě a jejím doplnění žalobce uvedl, že nebyly splněny podmínky pro rozhodnutí ve věci podle ustanovení § 25 písm. j) zákona o azylu. Napadené rozhodnutí je tedy nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.
5. Žalobce upozornil na skutečnost, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany byl zastoupen advokátkou. Výzva ke sdělení aktuálního pobytu byla ovšem zaslána pouze na poslední známou adresu pobytu žalobce, nikoliv však jeho zástupkyni.
6. Žalobce poukázal na to, že v tomto řízení je třeba subsidiárně aplikovat zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Vzhledem k tomu, že speciální pravidlo pro doručování písemností obsahuje pouze ustanovení § 24a zákona o azylu, které se vztahuje pouze na doručování rozhodnutí o mezinárodní ochraně, je jinak žalovaný povinen aplikovat ustanovení § 34 odst. 2 správního řádu, které ukládá doručovat písemnosti pouze zástupci, nemá-li účastník řízení něco osobně vykonat.
7. Jelikož výzva žalovaného ke sdělení aktuálního místa pobytu žalobce zasláná žalovaným dne 2. 9. 2024 nebyla doručena zástupkyni žalobce, ačkoliv byl v této době platně zastoupen, nebyly splněny podmínky pro zastavení řízení ve smyslu § 25 písm. j) zákona o azylu. Proto je napadené rozhodnutí nezákonné.
8. Z uvedených důvodů navrhl zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Společně s podanou žalobou žalobce požádal o přiznání odkladného účinku žalobě.

IV. Vyjádření žalovaného

9. Ve svém vyjádření žalovaný navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné. Uvedl, že napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě skutečností reflektovaných ve správním spisu.
10. Konkrétně žalovaný uvedl, že trvá na správnosti napadeného rozhodnutí, popírá oprávněnost žalobních námitek uvedených žalobcem a nesouhlasí s nimi. Odkázal zejm. na právní úpravu povinností žadatelů o azyl (§ 41 – § 49a zákona o azylu). Ubytovací řád Přijímacího střediska Zastávka pak žadatelům stanoví povinnost svévolně neopouštět středisko a za jakých, předem stanovených pravidel, přijímací středisko opustit lze. Jde-li o místo pobytu žadatelů o mezinárodní ochranu a jeho změnu, pak správní orgán odkazuje na povinnosti žadatelů, které jim stanoví § 77 odst. 2 zákona o azylu.
11. Z azylové evidence žadatelů o mezinárodní ochranu aktuálně vyplývá, že žalobce se po svém svévolném odchodu dne 22. 8. 2024 do Pobytového střediska Zastávka opětovně dostavil až dne 17. 10. 2024, tedy až měsíc po datu vydání žalobou napadeného rozhodnutí, třebaže pro žalobce platila povinnost hlásit svůj odchod z pobytového střediska, pokud byl delší než 24 hodin (§ 82 zákona o azylu). V oznámení žadatel o udělení mezinárodní ochrany musí uvést adresu, kde se bude zdržovat, a délku pobytu mimo pobytové středisko.
12. Z aktuálního pobytu žalobce, který zástupkyně žalobce uvádí ve své žalobě (Nádražní 675, Holice v Čechách), pak dle názoru žalovaného vyplývá, že Krajský soud v Brně není místně příslušný k projednání podané žaloby, neboť příslušným je Krajský soud v Hradci Králové, pobočka Pardubice. Žalovaný uzavřel, že žalobce překročil dobu 24 hodin mimo pobytové středisko, přičemž nepoužil žádných dostupných telekomunikačních prostředků k tomu, aby žalovanému své jednání odůvodnil a aby mu oznámil místo svého pobytu. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

V. Posouzení věci krajským soudem

13. Žaloba byla podána osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“), ve lhůtě stanovené v ust. § 32 odst. 1 zákona o azylu. Krajský soud je i místně příslušným soudem, neboť poslední místo hlášeného pobytu žalobce bylo v Pobytovém a přijímacím středisku Zastávka (dále také „PoS Zastávka“), které má své sídlo v obvodu zdejšího soudu. Místo pobytu sdělené až v soudním řízení nemá z hlediska určení místní příslušnosti žádný význam, neboť rozhoduje místo hlášeného pobytu žadatele ke dni vypravení výzvy k převzetí rozhodnutí, tj. v „*den vydání rozhodnutí*“ ve smyslu § 27 odst. 9 zákona o azylu (srov. § 32 odst. 3 věta první zákona o azylu).
14. Krajský soud přikročil k rozhodnutí ve věci samé přednostně, neboť samostatně rozhodovat o návrhu na přiznání odkladného účinku v případě, že meritum věci spočívá v poměrně jednoduché procesní otázce, by nebylo efektivní.

15. Soud ve věci rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť byly naplněny podmínky pro rozhodování soudu bez nařízení jednání ve smyslu § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. a účastníci nařízení jednání nepožadovali.
16. Žaloba je důvodná.
17. Krajský soud při přezkumu napadeného rozhodnutí vycházel ze skutkového stavu zjištěného ze správního spisu. Správní spis obsahuje především kromě sdělení údajů k žádosti o udělení mezinárodní ochrany vlastnoručně podepsanou plnou moc ze dne 26. 7. 2024 udělenou k zastupování advokátce Mgr. Martině Šamlotové, která je opatřena doložkou autorizované konverze a dle podacího razítka byla doručena žalovanému dne 31. 7. 2024. Dále je ve spisu obsažen úřední záznam ze dne 23. 8. 2024 (oddělení mezinárodní ochrany Zastávka u Brna), z něhož plyne, že žalobce dne 22. 8. 2024 svévolně opustil PoS Zastávka, aniž by oznámil místo svého dalšího pobytu. Žalovaný následně zaslal žalobci výzvu ke sdělení adresy aktuálního pobytu ze dne 2. 9. 2024, v níž stanovil žalobci lhůtu 14 dnů ke sdělení informace o nové adrese pobytu s poučením, že v případě jejího neposkytnutí bude řízení dle § 25 písm. j) zákona o azylu zastaveno. K této písemnosti je ve spisu založeno oznámení o uložení písemnosti, z něhož plyne, že byla vyvěšena po dobu 10 dnů u pověřeného zaměstnance oddělení mezinárodní ochrany Zastávka u Brna a vyvěšena na úřední desce (dne 23. 8. 2024 – sic!). Jiný doklad o doručení této písemnosti správní spis neobsahuje. Poté bylo dne 17. 9. 2024 vydáno napadené rozhodnutí.
18. Krajský soud v této věci vycházel z platné a účinné právní úpravy obsažené v zákoně o azylu po novelizaci účinné ode dne 1. 7. 2023. Podle ustanovení § 25 se řízení o udělení mezinárodní ochrany zastaví, pokud nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany a „žadatel o udělení mezinárodní ochrany ani na výzvu ministerstva nové místo pobytu na území České republiky do 14 dní ode dne doručení výzvy nenahlásil.“
19. Důvodová zpráva k novele § 25 zákona o azylu vysvětluje nutnost změny takto: „Jako důvod zastavení řízení bude pouze to, že nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany. Dosavadní úprava požadovala vydání meritorního rozhodnutí, pokud k jeho vydání byly opatřeny dostatečné podklady, nicméně rozhodovat meritorně za situace, kdy není znám žadatelův pobyt je s ohledem na praxi nadbytečné. Pokud žadatel neposkytuje dostatečnou součinnost a neoznámí jiný pobyt, resp. adresu, na kterou by bylo možné mu doručovat, vypovídá to o žadatelově nezájmu v řízení pokračovat. V takových situacích je také běžné, že žadatel opustil území. Rozhodovat v takové situaci ve věci meritorně tak představuje nepřiměřenou zátěž pro správní orgán, a to na úkor ostatních řízení. Správní orgán nicméně bude povinen žadatele vyzvat, aby nahlásil své nové místo pobytu, pokud žadatel do 14 dní ode dne doručení výzvy nenahlásí nové místo pobytu, lze řízení zastavit.“ Krajský soud v Brně již dříve vyložil novou právní úpravu zastavení řízení ve svém rozsudku ze dne 20. 12. 2023, č.j. 41 Az 45/2023-28, na nějž z obecného pohledu výkladu předmětné právní úpravy krajský soud na tomto místě odkazuje.
20. V předmětné věci je spor o naplnění druhé z kumulativních podmínek pro zastavení řízení z důvodu neznámého pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany, a to podmínky spočívající v nenahlášení nového místa pobytu v zákonné lhůtě 14 dnů ode

dne doručení výzvy ke sdělení nového místa pobytu žadatele. Jak zcela jednoznačně vyplývá ze správního spisu, tato výzva ke sdělení nového místa pobytu byla žalobci doručována vzhledem k jeho zjištěnému odchodu z PoS Zastávka pouze vyvěšením a uložení v místě posledního pobytu. Zároveň ovšem ze spisu jasně plyne, že žalobce byl v této době zastoupen advokátkou. Ze spisu není patrné, že by výzva byla zároveň doručována též zástupkyni žalobce, přičemž žalovaný to ani ve svém vyjádření netvrdí, resp. k předmětné otázce zcela mlčí.

21. Právní úprava doručování v řízení o udělení mezinárodní ochrany se řídí coby *lex specialis* ustanovením § 24 a § 24a zákona o azylu. Ustanovení § 24a zákona o azylu se týká pouze doručování rozhodnutí, jak správně poukázal žalobce, a tudíž je třeba aplikovat ustanovení § 24 tohoto zákona. Toto ustanovení se však z hlediska své dikce i účelu týká pouze doručování účastníku řízení. Dle tohoto ustanovení také žalovaný doručoval výzvu ke sdělení nového místa pobytu (§ 24 odst. 4 zákona o azylu).
22. Je třeba zcela souhlasit se žalobcem, že zákon o azylu v tomto zvláštním ustanovení nepamatuje a nijak neřeší doručování běžných písemností v řízení zástupcům účastníků, ať už jde o nevládní organizace, advokáty či obecné zmocněnce. Zároveň je třeba vycházet i z ustanovení § 9 zákona o azylu, který neobsahuje v tomto směru žádnou výlukou, neboť podle něj platí, že na řízení o udělení mezinárodní ochrany „se použije správní řád, s výjimkou ustanovení o doručování adresátům zdržujícím se v cizině, o úřední desce, o ustanovení opatrovníka osobám neznámého pobytu a osobám, které se zdržují v cizině, pokud se jim nedaří doručovat, a o ustanovení zástupce pro doručování, a dále ustanovení o umožnění nahlížení do spisu jiným osobám než účastníkům a jejich zástupcům, o ústním jednání, o vydání stejnopisu výroku rozhodnutí na požádání účastníka, o lhůtách pro vydání rozhodnutí, ustanovení o odvolacím řízení a řízení o rozkladu, ustanovení o přezkumném řízení, o obnově řízení a novém rozhodnutí.“
23. Správní řád je tedy třeba subsidiárně užít v otázkách doručování v řízení o udělení mezinárodní ochrany tam, kde zákon o azylu nestanoví výslovně jinak. Podle ustanovení § 34 odst. 2 správního řádu, které je systematicky zařazeno v dílu 1., hlavě III části druhé správního řádu a obsahuje obecná pravidla pro zastupování ve správním řízení, platí, že „[s] výjimkou případů, kdy má zastoupený něco v řízení osobně vykonat, doručují se písemnosti pouze zástupci. Doručení zastoupenému nemá účinky pro běh lhůt, nestanoví-li zákon jinak.“ Jak již bylo předesláno k výkladu ustanovení § 24 zákona o azylu, tam ani na jiném místě zákona o azylu pro případ doručování běžných písemností (nikoliv rozhodnutí) žádná pravidla o doručování zástupci nejsou stanovena.
24. K této problematice se ve své judikatuře také opakovaně vyjádřil Nejvyšší správní soud, a to zejm. v rozsudku ze dne 7. 6. 2021, č.j. 1 Azs 41/2021 - 31 v bodech 31 – 33, kde dovodil v jiném obdobném případě správnost uvedených závěrů, tedy povinnost aplikovat ustanovení § 34 odst. 2 správního řádu v řízení o udělení mezinárodní ochrany v případě zastoupení žadatele. Krajský soud také poukazuje na povinnost eurokonformního výkladu vnitrostátního práva, neboť na problematiku zastoupení se vztahuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 (tzv. procedurální směrnice), která ve svém čl. 22 odst. 1 zakotvuje právo na účinnou právní pomoc a zastoupení ve všech fázích řízení.

25. Jak bylo řečeno, žalovaný tímto způsobem nepostupoval a doručil výzvu ke sdělení nového místa pobytu žalobce pouze jemu způsobem dle § 24 odst. 4 zákona o azylu, nicméně nezaslal ji zástupkyni žalobce. Jeho postup tak byl skutečně nezákonný a rozporný se zásadami účinné právní pomoci ve smyslu čl. 22 procedurální směrnice. Za této situace nebyla výzva ke sdělení nového místa pobytu vůči žalobci účinná, a tudíž ani nemohly být splněny podmínky pro zastavení řízení o udělení mezinárodní ochrany ve smyslu § 25 písm. j) zákona o azylu.

VI. Závěr a náklady řízení

26. Po důkladném přezkumu napadeného rozhodnutí, resp. řízení, které jeho vydání předcházelo, zjistil soud v procesním postupu žalovaného vady mající vliv na zákonnost jeho rozhodnutí. Jelikož v řešené věci žalovaný porušil procesní právo žalobce na účinnou právní pomoc a zastoupení tím, že výzvu ke sdělení nového místa pobytu nezaslal jeho zmocněné zástupkyni, krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (výrok I).
27. V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). V navazujícím řízení je potřeba znovu vyzvat žalobce, aby sdělil aktuální adresu svého pobytu, bude-li toho z hlediska stavu v evidenci žadatelů o mezinárodní ochranu zapotřebí. V případě neexistence jiných procesních překážek pro vydání meritorního rozhodnutí je na žalovaném, aby ve věci šel při zachování všech procesních práv žalobce (zejm. § 36 odst. 3 správního řádu) k věcnému posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany, neboť správní spis v tomto ohledu již obsahuje obvyklé podklady.
28. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci byl žalobce plně úspěšný, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu soud zjistil, že žalobci vznikly náklady řízení spočívající v odměně a náhradě hotových výdajů právní zástupkyně (advokátky). Ta ve věci prokazatelně učinila dva úkony právní služby ve smyslu vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu). Konkrétně šlo o přípravu a převzetí právního zastoupení [(§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu] a písemné podání ve věci samé – žalobu [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Za jeden úkon právní služby náleží dle § 7 bodu 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu odměna ve výši 3 100 Kč. Současně zástupkyni žalobce náleží dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby. Celkem tedy za zastupování žalobce náleží odměna ve výši 6 800 Kč. Jelikož zástupkyně žalobce nedoložila, že je plátcem DPH, nenavýšil soud výslednou částku o tuto daň. Celkem náleží žalobci na náhradě nákladů řízení 6800 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení přímo u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo

jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 12. listopadu 2024

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D. v. r.
samosoudce